

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehac nunquam
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

Vita S. Nicolai Myrensis Episcopi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

VITA S. NICOLAI MYRENSIS EPISCOPI,

E GRAECIS IDONEIS AVTHORIBVS, PRAESERTIM

Simeone Metaphraste, collecta & conscripta per Leonardum Iustinianum

Patricium Venetum, fratrem S. Laurentij Iustiniani Venetorū Pa-

triarchae. Habetur in 1. Tomo Aloysij Lipomani cū Authoris

Præfatione, quam breuitatis studio omisimus.

PATARAM rerum scriptores tradunt, urbem fuisse in Decēbris 64
terra Lycia nobilem inter primas: Eiq̄ue si cetera de- Cap. 1.
fuisent ornāmēta, quibus tamen plurimis affluebat, po-
terat sanē vel hoc vno nobilitari præcipuē, quod magnū Patria S.
Nicolai.
Nicolai Myrarum Episcopum tulit, virum profectō,
quem in Republica Christiana nemo propē sanctorum
omnium in omni virtutum laude faciliē anteciret. Nam
Pataræ natum illum constat, & claro quidem genere.
Mater eius fœmina fuit sanctissima, atque grauis: Patri
verō non tam vitæ splendor, quàm integritas: non tam
populi, quàm Dei cultus: non tam diuitia, quàm elec-
mofna, fuerunt in precio. Mundi itaque relictiſ illcebris, nullum erat illis, nisi
bonarum actionum studium, atq; voluptas. Hi tanquàm lignum plantatum fecus
decurſus aquarum, in tempore suo specioſissimum edidēre fructum, infantem vi-
delicet hunc, cuius cœlestis indoles futuræ virtutis præſagium præ se ferret. Illum
autem primum mater pariter atque postremū tulit. Infœcunda posthac cum cha-
rissimo coniuge perseuerans, siue desperante natura per illos posse huc similem
alterum in lucem producere, siue vt puer hic multifariam Baptistæ similis, in hoc
quoque cum illo quodammodo conueniret. Ille enim infœcundæ matris dissoluit Luc. 2.
vteram, atque sterilitatem: Iste fœcundæ matris vterum obstruxit. Sic itaq; paren-
tum diligentia omnis, studia & voluptates, in hunc vnum diuinè ornandum in-
stituentumq; sunt collectę, vt quę carnaliter genuerant, spiritualiter educandū, &
omnibus sanctissimarum institutionum ornamentis excultum, admirabilem cui-
ctis mortalibus redderent.

Infantem autem hunc quis dubitet, in ipso statim natiuitatis exordio, diuino si- Cap. 2.
lle numine afflatum, sanctificatumque, qui non prius viuere, quàm Deum venerari:
nō prius comedere, quàm ieiunare cœpit? Compertum enim habemus, illum,
cum reliquos dies, noctesque omnes, nutriticis vbera sugeret crebrō, quarta tamen, Nota rem
mirā in in-
ſextaque feria nisi semel duntaxat, & id vespē quidem, lac voluisse gustare. Atq; fupulo Ni-
colao.
hoc semper certo, immotoque seruaui ordine, vt nullis posset blanditijs, nullo
nutricis lenocinio, nulla naturæ necessitate à ieiunio cœpto defleſſi. Quāobrēm
vel improbum quenq; bonarū rerum interpretem planè fateri oporteat, non for-
tuitū illud, aut in temperie stomachi factum esse, sed quasi consultō, & Dei affante
ſpiritu. O miraculum ſingulare, & inter rara omnium ſeculorum ſpectacula per
Ecclēſias meritō decantatum, & dignum viuendi principium, cui tam excellens vi-
ta ſuccederet: quando quidem crescentibus annis, debebat eius quoque virtutibus,
tum natura, tum studio & gratia patris, fieri acceſſio admiranda.

Postcā enim, quàm è pueritia exceſſiſſet, caſtiſſimos mores, & disciplinam ab Cap. 3.
optimis acceptam parentibus, in melius redigens, ipſe quoque ſuapte natura & in- Proficit in
pictate.
genio non deſinebat, velut generoſa quædam & fertilis gleba, nouos quotidie ho-
neſtatis & pietatis fructus edere. Indè arate poſcēte, ad capiendum animi cultum, Adhibetur
ruditur studio literarum. Vbi tum ingenij magnitudine, tum velocitate diſcen- puer diſce-
dis literis,
ti, breui admodum æuo multa ingeniarum diſciplinarum ſcientia imbutus, ab
omni humanæ laudis cura abhorrebat. Aequalium verō ſodalitates, cōiunia, con-
ſuetudines vitabat omninō, quia in illis cerneret ſicut feſtiuitatis multum, itā plu-
rimum eſſe in temperantiæ atque periculi. Mulierum nō modò colloquia, verum- Mulieres
fugit.
eriam conſpectum, tanquàm iuuenilis animi peſtilentiſſimam labem fugiens, to- Domat li-
rum ſe honoreſtati pudicitiaque addixit. Libidinum verō & carnis incendia, quibus bidinem.
aſſuare plerunquē omnes adoleſcentes ſolent, quotidiani labores, ieiunia, vigilia
extinguēbant. Talibus inſtrūctum artibus, totum ſeſe accepimus ad Chriſti ſerui-
tium

Eccc 4

I U L S

tium contulisse. Schola illi erat ac diuersorium, Dei templum, ut se dignum pararet templum, in quo Deus ipse pernox & per dius habitaret. Neque bonarum disciplinarum studia aut legendo, aut audiendo, aut meditando intermittebat. In quibus tantum excelluit, quantum magno futuro Antistiti opus erat. Sed quo vita recta doctrinis omnibus longè maximè præstabilior est, eo plus in componendis formandisque moribus nauabat operæ ac laboris, quo iuuenilis, fluctuantisque ætatis inconstantiam senili quadam firmaret grauitate. Quem enim ad modum non illud senium laudamus, in quo non emineat par senio & annis modestia: sic etiam solemus iucundè admirari, multa que laude dignam existimare adolefcentiam, quæ planè didicerit eius ætatis compefcere motus, & senectutis grauitatè ac modestiam retinere. Est enim sicut iuuentus in senè turpis, ita pulcherrima quidem in adolefcente senectus.

Senilis modestia in puero Nicolauum.

Cap. 4.

S. Nicolai auunculus Nicolauus.

Habuit autem Nicolaus auunculum, nomine Nicolauum, à quo hunc nostrum arbitror id nominis usurpasse. Is cum nepotem animaduerteret religioni & sanctimonie deditum, mundo se penitus abdicasse, parentes hortatur, ut adolefcentem sacerdotibus sacris initiari permittant. Illi in senectate venere faciles. Cur enim gratos homines pigeat reddidisse, quod gratis acceperint, & fidelium more debito- rum, æs alienum cum ipsa etiam usura persoluerè? Nam in veteribus memorijs scriptum inuenimus, Nicolai nostri parentes aliquandiu steriles, & propemodum de sobole desperantes, multa prece & lachrymis à Deo hunc filium impetrasse, atque illum propterea Deo, qui dederat, reddidisse libentius. Perhibent autem auunculum, sancto afflatum spiritu, de nepote vaticinantem, præcinnisse in illo caelestium donorum redundantiam. Cum enim initiaretur, ad adstantes conuersus: Num, inquit, fratres, terris Solem oriri video, & humano generi grande solatium comparari: O regem felicem, qui huc sibi pastorem sit habiturus. Hunc enim videbitis errantes oues ad pietatis pascua reuocantè: hunc periclitantibus salutem, calamitosi opem, laborantibus præbere quietem. Neque secus, atque iste prædixit, omnia euenisse insequens sermo docebit. Nulli autem mortalium admirabile videri debet, vel nepotis præclara facinora usque ad eò mundum illustrata, sui splendoris vatem aliquem habuisse, vel auunculum prophetæ di spiritum meruisse, quem admirandæ vitæ integritas, Ecclesiæ iudicio, inter cæli sidera collocat. Nam duos fuisse Nicolaos constat, auunculum illum, hunc nepotem: sanctos ambos, Episcopos ambos, illustres ambos: quanquam longè illustrior quidem nepos est habitus, is, cuius nunc vitam & facta conscribimus, cuique propterea Magno cognomen fuit. Igitur factus sacerdos, morum & vitæ seueritatem pariter cum dignitate augendam putauit, naturæ sapientiam imitatus, quæ arbores ipsas, quo se celsius in cælum tollunt, eo altius demissis in terræ radicibus, firmiores reddit. Sacerdotij autem quis dubitet solidissimas esse radices, integritatem vitæ, misericordiam, pietatem, continentiam, sobrietatem, reliquasque virtutes id genus, quibus potissimum propius ad Deum acceditur? Itaque corpori suo bellum indicit, non quod illud necaret, aut contereret, sed quod domitum & omni petulantia exutum, redigeret in seruitutem. Igitur somno, & quotidiano cibo, quantum ratio permittebat, detrahit, ieiunijs, nocturnisque, vigilijs solito plus indulgens, vino parcissimo utebatur, sapiens aqua sola contentus: Veste si non fordida, ut hypocrita & vanus ostentator, nulla tamen conspicua luxu deinceps est usus. Crebrior illi fuit ad delubra aditus. Nulla penitus, nisi sacrarum literarum, lectio. In vultu & gestu modestia maior. Sermo rarior, & grauis quidem, & qui nihil haberet inanitatis & fuci: ut his præditus ornamentis, videretur in corpore mortali immortalium vitam degere.

Prophetia eius de S. Nicolao.

Solidissimæ sacerdotij radices.

Nicolai abstinentia, ieiunia & vigilia.

Vestium eius modestia & humilitas.

Cap. 5. Præfector monasterio, ab auunculo constructo.

Per id aut temporis Nicolaus auunculus templum nobile, sub sacra Sion nomine struit, eique pari dignitate monasterium addit. Cui cum de præficio gubernatore pro rei amplitudine cogitaret, visum est, id negocij nepotis curæ sapientiaque committere, tum ut admirabiles eius virtutes usu & exercitatione vegetiores redderet, tum quia nemo erat in præptu, qui rem illam aut sapientius, aut sanctius, aut diligentius gubernaret. Nepotè itaque præfecit, eique plurimos præstantes adiungit monachos, ut velut in remilitari, & Imperatorè exercitum, & exercitum Imperator pari virtutum cultu & volutate haberet. Hoc itaque munus ita Nicolaus administravit, ut dignitatem monasterij gubernatoris præstantia facile superaret. In eoque perstitit, quoad ipsius visendorum sacrarum locorum gratia in Palestinam est profectus. Quod iter paulo post

SURI

geben
Nobis

EVIT

5

post plusculis artingemus. Sed me iam video de narrationis semita declinasse. Prius enim, quam de monasterio dicerem, erat de parvum interitu, & hereditatis distributione dicendum. Quem locum nunc paucis absolvamus. Parentes eius in illius pestilentia vastitate, quæ Lyciam ea tempestate depopulata est, intra triduum morientes, heredem illum testamento instituunt. Quorum mortem omni officio accipere ita est profectus, ut nihil ommitteret, quod ab amantissimo filio parentibus optimis præstari par sit. Hereditatem igitur adiens, & non tam possessorem se, quam hereditatis dispensatorem relictum intelligens, cœpit, non quomodo patrimonium auget, (id quod plerique omnes mortales faciunt) cogitare, sed quo pacto patrimonium seminando, vberiore sibi frugem in cælo colligeret. Quid enim aliud agat vir constans & sapiens, qui ab incunte ætate funditus ex animo terrenas eiecerat cupiditates, nisi ut duriore iam ætate contemnat, quod teneris annis animo magno & excelso contempserit, nè vitæ præclara exordia à succedentis ætatis actionibus dissentirent? Itaque non ad congregandas diuitias, sed ad congestas dispersiendâs, animum appulit, ut nil aliud patula manus, quam egenum & pauperem cogitaret. Cæterum quomodo tellus ipsa omnium longè liberalissima, herbis, frugibus, arboribusve sic alimenta atque vitæ præsidia porrigit, ut nemo quidem omnino id sentiat: ita noster hic egenorum alumnus, clam quidem, & nullo sciete mortalium, misericordiam suam incredibili studio in pauperes exercebat. Cuius reliquas elemosinas intelligemus facilius, si hoc vnum è pluribus celebre illius factum subijciemus.

Parentes eius
peffus tollit.

Liberalis
est in pau-
peres, sed
clam.

Fuit Patæ vir genere nobili, qui (ut fert humanæ felicitatis fragilitas) ab honoribus in contemptum, à diuitijs in egestatem deciderat. Ei erant tres filia, corporis formæque venustate, & morum elegantiâ longè præstantes, virgines omnes, & quarum ætas (si patris calamitas non obsistat) nuptias flagitaret. Has inops pater, omnium rerum egestate calcatus, non modò viro tradere, sed ne alere quidem quoquo pacto poterat: neque spes vlla miserum hominem solabatur, qua quoridie crescentis inopia vim perferret. Heu rem dictu fœdam, heu quò mortalium mentes insuperabilis vis egestatis impellit? Terrum, atrox, immane facinus patrem (paternæ pietatis memorem ne, an immemorem potius dixerim?) exagitat filiarum decus, ac pudicitiam deferentem, ut natis esurientibus non deesset. Cœpit enim de illarum virginitate alienè prostituenda libidini cogitare, ut turpissimo & flagitioso questu vitam pereuntis familie tueretur. Iam vesana fames reluctantem patris animum agrè perfrugerat. Iam crudele, & humanis indignum luminibus, spectaculum parabat. Quid enim tam validum est, tamq; munitum, quòd necessitas non prosterneat? Sed affuit de cælo miserator Dominus, qui escam daret timentibus se: qui patris in filias inuitam crudelitatem non pateretur: qui virginum castissimas lacrymas miseratus, à tam fœtido flagitio liberaret. Sed quo pacto id facies, dulcissime Deus, vniuersæ misericordiæ pater & fons, aut quo ministro auxilium tuum oppressæ familie porriges? Angelum profectò tute tibi Nicolaum delegisti, quo nemo mortalium esset, qui tua iussa meliori aut studio, aut cõsilio, aut pietate perficeret. Tua igitur miseratione factum est, ut crudele cõsiliu famulus tuus, nescio quo, nisi te volente, sentiret: cuius animus tum rei atrocitate, tum infra pietate commorus, in auxilium periclitantium rotus accingitur. Stimulabant misericordem animum esurientis familie lacrymæ. Stimulabat castarum puellarum prostituenda virginitas. Stimulabat amatis patris misericordia, qui in pudicitiam inuitus agebat, nè in ventrem crudeliter agere videretur. Sed seruus tuus, qua ratione Deus impleat præcepta, non videt. Cum enim iubeas misericordes nos esse, veras tamen sinistram scire, quid faciat dextera nostra. Ardet animus misericordiæ faciendæ studio, sed humanum sui beneficii testimoniū refugit: quippè qui tibi soli, benefactorum gratissime retributor, placeere conetur. Tantum enim vir Dei ab omni humanæ laudis desiderio abhorrebat, ut quantum cæteri sua maleficia, tantum ipse æstè beneficia sua celare studeret. His agitatus stimulis impiger animus, credo, te, Domine, inspirante, intempeste noctis silentio è strato profiliens, auri haud medioce pondus sacculo belle infumum sumit, domo egreditur clanculum, miserandæ familie domum tacitus adit, circumspicit sagaciter omnia: animaduertit tãdem, luna ipsa adiuuante, fenestram apertam paululum: Ea cubili inseruiebat, in quo infelix pater membra quieti tradiderat. Tunc Nicolaus pulcherrimam sibi à Deo oblatam occasionem ratus, auro per

Cap. 6.

Nobilis quæda presus inopia, vult prostituere filias.

Psal. 110.

Luc. 6.

Matth. 6.

Mirè odit sui ostentationem & laudes humanas S. Nicolaus.

ULLS

Leuat ino-
pam nobi-
lis viri.

ro per fenestram immisso, domum se statim proripit. Manè pater, auri comperto miraculo, stupens, cum tanti muneris datorem suspicari non posset, damonũ eam esse, aut callidi cuiuspiam hominis fallaciam putat, adulterino que credit se lulum auro. Indè cum aurum digitis contrectaret, iamque rei cognosceret veritatem, incredibili lætitia gestiens, lachrymas vbertim effundit. Miratur rem, animo versat omnia. Et cum humanum benefactorem coniectare non posset, in Deum hoc muneris transferens: Quid faciam nũc miser, inquit, nẽ tanti beneficij ingratus arguar? Certum est, peccatum meum diluere, & impio me ac nefario scelere expiate.

for. * eruum

Filiam, in cuius pudicitiam crudelissimè sequebã, à foedo periculo eman. Aurum virginem redimat, quæ meo scelere auri gratia perdenda erat. Hac itaque secum reputans, primam ex tribus filiam honesto marito locat. Nicolaus nõ minùs dato, quàm ille accepto munere gaudes, vbi virginem videt à periculo liberatam: Liberabo, inquit, & reliquas. auri que tantundem noctũ, vt antea, per patrem fenestram immittit. Diluculo pater cum secundum aurum inuenisset, vix suũ compos, humi supplex sese prosternit. Tum ora pectusque largis irrigans fletibus: Deus, inquit, misericors, esurientium liberalis alumne, fac (quæso) Domine, vt sciam, quo ministro tu flagitiorum meorum periculum sustulisti, vt te, Domine, in illo laudem, te in illo magnificem, te in illo contempler, Domine, qui me iam pridem sanguine tuo redemisti, & nunc auro pereuntem familiam redimis. Ostende mihi dispensatorem hunc tuum, & Angelum profectò in terris, cuius ope ecce secũdam

Fornicatio-
nis crimen
S. Nicolai
sua eleemo-
syna impe-
dit.

quoque filiam, diabolo crudeliter maritandam, sancto cõnubio honestabo. Hac cum dixisset, nõ prius destitit, quàm alterum quoque generum sibi afficiuit, nec minore certè gaudio duplicis coniugij celebrati, quàm ipse tertij quoque propediẽm celebrandi. Iam enim tantum sibi de Deĩ misericordia pollicetur, vt sese putaret tertix quoque filix dotem tenere manibus. Itã ab inferno creptus homo, noctes diesque perperuos ereptoris sui desiderio æstuabat. Statuitq; noctes insomnes per excubias ducere, quoad, quisnam esset hic, exploratum haberet. Nec minùs admirabilis noster, tertiam quoque filiam nuptijs tradi cupiebat. Profunda itaq; nocte veniens tacito (vt affolet) pede, per eandem fenestram tertiam introiecit dotem. Ac per uigil pater decidentis auri strepitu monitus, quanta potest pedum velocitate profiliens, Nicolaum tandem fugientem assequitur, comprehendit, tenet, atque illius pedibus aduolutus, redemptorem suum, adiutorem, saluatorem perẽitium animarum flens gaudensq; compellat. Nisi enim miserationes tuas, inquit, misericors excitasset Dominus, dudũ iam periẽrat infelix cum tribus infelicio ribus natis pater: sed clementissimus Dominus per te saluauit nos, & à crudeli peccati casu

Psal. iij.

liberauit Dominus, suscitans in opem e terra, & de stercore erigens pauperem. Talia lachrymantem, beatosq; osculatam pedes, Nicolaus ægre compefcuit: qui cum beneficium suum quanta potuit humilitate attenuasset, multis tandem adiurationibus, vt rem nulli mortalium patefaceret, frustra precatus est. Vna igitur hæc ex innumeris propè misericordis hominis huius eleemosynis. Quod si reliquas quoque recensere pergemus, quotiès indigentibus opem tulit, quotiès pauit esuriẽtes, quotiès alieno grauatos ære leuauit, immensi propemodũ laboris id fuerit.

Multa S.
Nicolai in
egenos be-
nignitas.

Cap. 7.

Postea verò quàm perfecta iam & absoluta viri virtus illum maiore Dei familiaritate dignum effecit, cepit eum solitudinis cupiditas ingens: in eo que desiderio diutius immoratus, statuit tandem ab omni hominum cœtu secedentem, in abditam aliquam eremum sese recondere, vt remotior mundo, Deo fieret propior.

Eremi en-
comium.

Eremus enim quietis atque tranquillitatis animi optima parens & nutrix: comes verò atque tranquillitas cogitationum, diuinãq; cõtemplationis fructifera radix, certa q; pronuba cum Deo coniugij spiritualis. Itaq; cum veteri visendæ Palæstinæ desiderio teneretur, vbi Saluator noster ante Crucẽ inter mortales versatus est, nauim in Aegyptũ redituram conscendit, vt indè ad loca sancta profectus, solitum diuise deinde dicaret. Sed Palæstina & eremo intermissis, nauigationi ipsi paululum indulgeamus. Igitur è portu tranquillo cælo soluente, rectã in Aegyptũ enauigant. Cum autè docti nauitæ nihil aduersi suspicarentur, quos tamen diuturnus vsus futurarum tempestatum preciosos solet facere, Nicolaus illis horrendas ventorum, turbinumq; procellas imminere prænuñciat. Etenim videre se, ait, humani generis hostem iratum, nauim stricto gladio ingressum, atq; rudentes, omniaq; simul mãli & clauis retinacula concidere cupientẽ, molientemq; nauim, quasi rapidis vorticibus circum-

Nicolaus
peregrina-
tionem ad
sancta loca
suscipit.

SURJ

geben
Nobe

RVII

5

circumactam, in profundum cum viris ipsis demergere. Vix ea fatus erat, cum de-
 repente, quasi signo dato, vehemens atraque vis tempestatum exoritur, vndique
 horrendo fragore erumpunt turbines, mare vertitur funditus, tolluntur fluctus in
 celum, trepidi nautæ subito metu perterriti, ad genua se Nicolai prosternunt:
 orant, miserè periclitantibus opem ferat, Dei auxiliū pro se impleret, quibus nul-
 la reliqua sit spes salutis. Tunc vir Dei confidere illos iubet, ac breuè hoc periculo
 liberatum iri, modò iactent spem suam in Domino, qui saluos facit sperantes in se.
 Post cum paululum orasset, (mirabile dictū) sedantur fluctus, turbines in leuem
 auram dissoluuntur, lux atram caliginem dissipat, & iam vndique læta tranquilla.
 que pereuntibus dies redit. Tum nautæ à lachrymis in gaudiū versi, ex animo grā-
 tias cum Deo, tum admirabili famulo eius habere fatentur, duplici viri admiratio-
 ne commoti, quod & futurum prædixisset periculum, & præsens tam faciliè sustu-
 lisset. Auxit autem illorum admirationem insequētis quoque rei miraculū. Con-
 scendat nauta supremum antennæ cornu, vt solutos carbasi funiculos religaret.
 Is dum incautiore descēdere pergit, & manus illum falleret, magno lapsu super na-
 uis tabulata corruit, contusum corpus iacet exanime, & sine dubio è vita migrarat.
 Tum Nicolaus misericordia vehementer motus, defixis in cælum luminibus, ora-
 uit intentiū. Indè rediens, vt primū cœpit illum lachrymans contractare, mor-
 tuus quasi è leuissimo somno excitatus resurgit, & corpore vt prius integro, ad ob-
 eundā munera nautis redit. Post hæc vir Dei pandere illos vela iubet. Illi toto sinu
 flantem à tergo Corum accipiunt, nec prius illos felix deseruit aura, quàm Alexan-
 driam adducti sunt. Ibi nautæ peruulgatis, quæ viderāt, miraculis, ciuitatem incre-
 dibili huius viri visendi studio excitant. Hic bone Deus, multa per seruū tuum mi-
 rabilia Aegyptijs ostendisti. Et erat operæ precium, magnalia illa tua, Domine vir-
 tutum, singula recensere, nisi hoc esset negocij nimis longi. Magnus etenim factus
 agrotantium hominum ad eum concursus, magnus calamitosorum opem peren-
 tium, magis ab immundis spiritibus vexatorum, magnus mœrentium, & infestis
 fortunæ casibus laborantium. Sed quis, donorum largitor Deus, quis, inquam, æger
 non sanus abscessit? Quis mœrens non lætus? Quis arreptitiū non mundatus? Sed
 quid hæc ad te, Domine, qui fecisti cælum & terram in intellectu? Non tuam igitur,
 incomprehensibilis Deus, omnipotentiam admiramur, sed ministrum hunc
 tuum, quem suæ virtutis merito, viuentem mortuumque per omnia secula nouis
 quotidie signis clarescere voluisti. Hūc iurè miramur, hūc vniuersus orbis immor-
 tali gloria dignum laudat & extollit. Tuā tamen hæc laus est, Domine, quia sine te
 laus ista non esset. Sed iam reliquum itineris absolvamus.

Ex Aegypto itaque soluens, & in Palsinam, vt constituerat, veniens, ascendit in
 Golgotha, vbi pro salute generis humani Christi patibulum fuit. Indè cum ad di-
 uinæ Crucis lignum venerandum incederet, & nox illum interceptisset, ferunt
 templi fores tunc clausas venienti vltro cum fractis vectibus paruissè. Nec mirum
 id quidem, quippè cui cæli ipsius patebant portæ. Non enim caruit cumulata mer-
 cede ista profectio: vberiore enim spiritus sancti gratiam, maioraque deinceps
 omnium virtutum atque signorum dona perpetuò eum habuisse accepimus. In
 Palsina igitur, quantum par fuit, moratus, in solitudine sese colligere parat. Cæ-
 terum Dominus, qui ciuitatem supra montem positam abscondi verat, & ardētem
 lucernam poni sub modio, illi per visum semel atque iterum imperat, vt ad oues,
 quas reliquerat in Sion, confestim redeat. Quod vbi diuinum id esse mandatū ma-
 nifestè apprehendit, seipsum abnegans, colla impiger diuino iugo submittit. Nauē
 Alexandrinam cōduxit precio, cum qua è Palsina in Lyciam remearet. Ast eum
 improbi nautæ dolo fallere aggressi, suæ propè dederūt pœnas improbitatis. Nam
 sumptu mercede, cum è portu soluissent, non quò pepigerant, sed Alexandriæ pro-
 raobuerunt. Jam erat in conspectu patria illorum tellus, cum repens exorta pro-
 cella, clauo antennaq; cōfractis, vltimum illis exitiū minabatur. Tunc nautæ con-
 fici periculis suæ, ignoſci sibi postulant, & supplices, vt deindè pro sua exorer salute,
 magno flagitant studio. Miram dictū rem. Vix illi sermouem compleuerant, cum
 subito vis omnis tam sœuæ tēpestatis compressa resedit, & nauis, nouis surgentibus
 austris, in Lyciam pulsa applicuit. Descendens itaq; Nicolaus, sese ad monasterium
 conferret, quod auiculus eius, vt paulò antè dicebamus, sub nomine sacræ Sion, ma-
 gnis adificarat sumptibus. Eum fratres incredibili gaudio excipiunt, amplectuntur,
 osculan-

psal. 16.
 Precibus
 suis sedat
 tempesta-
 tem.

Excitatus
 mortuum.

Multa Ale-
 xandriæ fa-
 cit miracu-
 la.

Cap. 8.
 Venit in
 terram san-
 ctam.

Nora fru-
 ctum pere-
 grinationis
 ad terram
 sanctam.
 Matth. 5.

Mirè sedat
 tur tempe-
 stas.

ULLS

ofculantur, & quasi Angelum à Deo sibi redditum, venerantur. Hunc sibi locum Nicolaus, quasi tràquillum aliquem portum delegerat, in quo à turbulentis mundi actionibus ad contemplandam futurę vitę felicitatem conuersus, deinceps quieturum sese sperabat. Sed breuis admodum ea spes, eaque quies fuit. Non enim passus est, qui omnia sapienter gubernat, Deus, vt locupletissimus iste omnium virtutum thesaurus humi lateret defossus, ex quo erat futura secula innumeris beneficij ditaturus. Voluit enim, vt magnum hoc lumen, quod ipse immensa sua accenderat prouidentia, super magnum erectumque candelabrum suis radijs vniuersum orbem per secula illustraret. Itaque dum in secretiorem aliquãdò locum sese orandi cõtemplandique gratia, vt insueuerat, receperat, vox eum de celo alloquitur: Nicolaus, ad mundi, inquit, palæstram tibi recundum est, si meam coronam experis. His verbis exterrito, cogitantiq̃ue, quidnam vox ista portenderet, iterum vox eadem acrius intonans: Nicolaus, inquit, non hic est ager, in quo fructum, quem ex te flagito, proferas. Ad homines redi, vt in te nomen clarificetur meum. Tunc hac voce Nicolaus planè sibi imperatum à Deo intelligit, vt, relicto ocio, ad deferendum miseris mortalibus, quam possit, opem redeat. Hic cum Deo parandum existimaret, diuque secum versasset animo, in patriamne, ac inter nos, an alio terrarum orbe sese habiturus reciperet, fecit tandem humanæ laudis odium atque contemptus, vt neglecta Patara, & suis, Myras, vbi nemo quisquam illum nouerat, commigraret.

Audit cœli
tū vocē S.
Nicolaus.

Itē secūdo.

Cap. 9.
Myra, Lyciæ
metropolis.

Fortè autē fortuna per eos dies Myrensis pontifex è vita migrarat, cuius rei gratia (quoniam ea ciuitas Lyciæ metropolis erat) provinciales Episcopi, quos suffraganeos vocant, frequentes illò conuenerant. Ibi de sufficiendo antifite actum est. Tum diuino operante spiritu, incredibilis quædam cupiditas cepit non Episcopos modò, verum etiam vniuersum clerum, vt sanctissimum atque ornatissimum aliquem præfulem sedes illa pro sua dignitate, amplitudine atque gloria, consequeretur. Quod tametsi multi præstantes viri nominabantur, non tamen vnusquisque facillè ostendebatur, in quem huius concilij suffragia consentirent. Ità cum varia (vt in conuentibus hominum fit) studia eorum essent, variæque sententiæ, placuit tandem precibus, omnique supplicationum genere orari Deum, vt reuelaret, quilibet esset huic obeundo muneri deligendus. Magno studio diutius oratum est, nec ieiunia etiam, nec pleraque pietatis opera defuerunt. Tandem de celo Dominus, non tam precantium meritis, aut sedis dignitate, quam huius immensi luminis partefaciendi gratia, voces eorum exaudiuit, præficiendumque antifitem vni ex suffraganeis Episcopis venerando senio & vita præstabili reuelauit hoc pacto. Huic enim antelucanam cum cæteris Episcopis orationem faciendi, apparuisse quendam ferunt habitu augustiore, quam humano, eique imperasse, vt ab oratione confestim ad templi excubias se conferret, & quem primum in templum venientem deprehendisset, illum esse, ad quem diuino cõsilio Episcopatus & Ecclesiæ gubernacula deferantur, hominiq̃ue Nicolao nomen esse. Hæc iste cum cæteris Episcopis nunciasset, visum est omnibus ità fieri, quemadmodum Episcopo sanctissimo reuelatum fuerat. At nè qua posset humana suspicio Dei voluntatem labefactare, omnisque tolleretur huius rei in fraudem nunciandæ occasio, decretum est, vt nemo quisquam omninò de templo ante rei finē egrederetur. Tum omnibus ad orationem conuersis, hic vnus ad exequenda Dei mandata pro templi foribus excubabat. Habebar suspensos omnes (vt est humanus animus sollicitus futurorum) huius tantæ rei, diuiniq̃ue iudicij expectatio. At Nicolaus media nocte ad confitendum tibi, clementissime Deus, de more surrexerat, ignarus certè voluntatis tuæ, cui tamen se rotum addixerat. Et cum in tuis laudibus, vt solebat, nocturna silentia absumpsisset, antequàm primos radios rutilans aurora diffunderet, ortumque solis agris mortalibus nunciaret, in templum, te inspirante, Domine, securus ire pergit. Quò cum primus omnium aduenisset, explorator iste diuorum iudiciorum ingredienti Nicolao templi vestibulum, Siste gradum, inquit, fili mi: dic, quæso, quibus es, quòve nomine voceris. Tum vas istud electionis nil tale suspicans, mansuetè verecundeque, Peccator, inquit, sum, & feruus inutilis, nomine Nicolaus. Tum ille vultus & morum grauitatem, verborumque modestiam conspicatus, & viri pretereà nomen sibi cælitus designatum, non dubitauit hunc illum esse, quem diuino visio futurum Episcopum prædixisset. Non erat enim necius, in quos soleat Deus respicere.

S. Nicolaus
diuinitus
declaratur
Myrarum
Episcopus.

Media nocte orare
confuevit
S. Nicolaus.

SURJ

gber
Nobe

EVIT

5

respicere, in mansuetos videlicet, & humiles corde. Itaque incredibili plenus gaudio, sicut qui inuenit spolia multa, aut in absconditum agri thesaurum incidit, Sequere me, inquit, fili mi: & apprehensum dextera, ad reliquos introducit Episcopos. Illi audita re, nouum Episcopum non humano certè, sed planè diuino suffragio declaratum, insolita quadam veneratione excipiunt, venerantur, Deoque laudem & gloriam decantantes, in medium templi statuunt, non tam reluctantes, quam noui huius velut prodigij stupore vix compotem suū. His continuò promulgatis, (Quid enim est ocyus fama rerum præsertim admirabilium?) ad tantæ rei spectaculum innumerabilis propè confluit multitudo. Tum surgens Episcopus ille, qui visum haberat, docet, quàm chari habendi sunt, quàm ve à populis honorandi rectores animarum, illi præsertim, à quibus iuste, sanctè, humaneque gubernarentur, nihilque propè dùm felicius esse illa ciuitate, cui istiusmodi antistitem habere contigisset: propterea letari oportere Myrensem populū, & Deo perquammaximas habere gratias, qui cum esset præsullem consecutus, à quo planè sperare liceat, quicquid ab optimo atque sanctissimo pontifice expectari par sit. Neminem enim dubitare oportere, hunc virum esse omnium virtutum arcem atque thesaurum, & iucundissimum spiritus sancti diuersorium: qui non humano consilio, non Episcoporum suffragijs, non cleri, aut populi electione, sed sola Dei miseratione sit pontifex declaratus. Indè omnibus, quemadmodum euenerat, accuratè expositis, abire illos leto animo iubet, & gratias vnumquenque Deo pro immortalis ac inestimabili beneficio reddere: se cum ceteris Episcopis ad vñtionem nouitij pastoris iturum, quem spiritus sancti dignis inuictum manifestè iam perspiciant. Cùm dicendi Episcopus finem fecisset, vniuersus hominum cœtus in lætitiâ lachrymasque profusus discedit, synodus frequens ad noui præsulis vñtionem conuenit. A quo magno tandè labore impetratum est, vt se pateretur inungi, tum magistratûs magnitudine, tum virium suarum, vt ipse putabat, imbecillitate deterritum: quanquàm Dei hoc esse imperium, multifariam planè cognouerat. Quo igitur die Myrensem thronum conscendit, secum ait: Hic dies, Nicolae, hic locus mores alios affer: iam non tibi, sed alijs est viuendum, quandoquidem alijs viuere, hoc est profectò sibijpsi perquammaximè viuere. Ille cum sibi videretur cleri populi que vitia partim corrigenda, partim tollenda esse, non solum Deo, vt antè, sed hominibus quoque vitam suam palam faciendam esse putauit, vt illi exemplo sui facerent, quod prece, aut imperio, aut ratione fortassis facerent noluissent. Erant eius pristini mores, vt iam expressimus, absolutæ virtutis & formæ, atque accurata quadam castigatione compositi. At quoniam alia est priuati hominis ratio, alia magistratum gerentis, vitam omnem, moresque pro magistratûs dignitate transformandos esse putauit. Igitur in omni corporis cultu maiore, quam antè, in curia & negligentia fuit. Nihil erat in eo venustum, nihil elegans, nihil accuratum, præter mores, viuendi que disciplinam. Vestis plus solito vilis atque neglecta, in qua nullus esset omninò nitor, aut fastus, sed castigatæ potiùs humilitatis & modestiæ significatio. nec enim alio quoniam pacto poterat sapientiùs, aut faciliùs sacerdotum in vestitu luxuriam amputare. Nam quis tam impudens fuerit, qui priuatus preciosam & nitidam vestem non erubescat, cùm magistratum amplissimum viderit vulgariter & negligenter indurum? Ego præterea sic arbitror, indumentorum splendorem hunc, & plusquàm regium luxum, quo nostri antistites nunc vtuntur, aut nullis ecclesiasticis, aut his solummodò magistratibus conuenire, quibus nulla excellentis virtus auctoritatem vendicet, aut venerationem: vt quod propria luce non possunt, externo fulgore oculos vulgi perstringant. At in quo vniuersæ honestatis ac modestiæ eluceat species, maior certè gloria est, atque hominum admiratio ex veste vulgari. Semèl edebat quotidè, & vesperi quidem, vt publicis negocijs, quæ pro magistratûs amplitudine magna erant, multa que, diem licentiùs commodaret. Nec tamen publico vacabat munere, quandoquidem triclinium eius, suo consilio aut ope indigentibus patebat semper, & cœna sapiùs pro negociorum opportunitate interdabatur. Cibus erat eiusmodi, qui ad ieiunitatem & abstinentiam, quàm ad firmatatem, potiùs inuitaret. Carnes ab ineunte ætate ita dimisit, vt illas nunquam in omni reliqua vita resumpserit. Non plus vno ferculo cœnauit vnquam, nisi hospitum gratia, quorum dignitas aut affluentiore escam, aut delicatiorem expeceret. Nunquam sine sacrorum librorum lectione cœnatum est. Post epulas vero grauis aliquis sermo, sanctissimo atque doctissimo conuentu dignus, induce-

Esa. 66.

Myrensi populo S. Nicolaus commendatur.

Vngitur & ordinatur Episcopus.

In Episcopatu quales eius vestes fuerint.

Semèl tantum vescitur quotidè.

Ffff batur.

I U L S

batur. Nam sacerdotes aliquot eruditione & vita probatos, perpetuos sibi contu-
 uas delegit, à quibus suauiore aliquo animi cibo aleretur. A mensa in cubile semis-
 satur sese recipiens, totus in caelestium contemplationum campum diffundebatur,
 & animum diurnis alienisque curis distractum, nocturna meditatione collectum re-
 fouebat. Cumque inter has delicias aliquantum noctis assumpisset, membra ran-
 dem humi demissa, somno tantum indulgebat, quantum ad perferendum diei labo-
 res sat putabat. Indè surgens, socios aduocabat, quibuscum antelucana oratione
 resumpta, inter psalmos & hymnos aurora expectabatur. Tum vnà cum sole in
 templum prodiens, diuina exolvebat officia: A quibus ad pascendum curandum-
 que gregem, reliquum lucis accommodabat. O Antistitem admirandum, & ab
 Ecclesia merito Magnum cognominatum: qui vtranque vitam ita complexus est, vt
 nunquam à diuinarum rerum contemplatione negocium, aut à negotio contem-
 platio læderetur.

Humi cu-
 bat.

Vtrique va-
 cat vitam, cõ-
 templatiua
 scilicet &
 actiua.

Cap. 10.
 Quales pa-
 stores suis
 præfecerit.

Erga subdi-
 tos mira hu-
 manitas.

Pro dandis
 elemofy-
 nis accipit
 mutuas pe-
 cunias.

Magna pau-
 pertas eius.

Synodus ei⁹
 quincialis.

Perit à Deo
 absolutio-
 ne pastorali

Vt autem suorum morbi facilius sanarentur, medicos ad eam rem præstantes ma-
 gno studio vndique conquisiuit. Nam primùm omnium id curauit, vt vnaquæque
 ex suis ecclesia, eius generis rectorem haberet, à quo, exemplo, atque doctrina, atque
 studio vitia populi tollerentur, prauis corrigerentur mores, virtutum atque religionis
 cultus induceretur. Ijs medicis vtebatur, ab ijs disciebat quotidè, si quid insignem
 animis, corporibusve vspiam locorum suorum esset, quod suum auxilium, aut præ-
 sentiam flagitaret. Incredibile autem est, quanto studio & charitate opem suam
 quoquo modo laborantibus impartiebat. Non labores vlli hominem fatigabant,
 non sumptus deerat, quo oppressos aliqua siue corporis, sine animi mole leuaret:
 animo grauius laboranti medendo erat impiger iste, & longo, si oportebat, confecto
 itinere, accurrebat. Iacebat quispiam ægroto corpore pauper & egenus, nun-
 quam, quantum necesse fuerat, rerum & pecuniarum in hominis auxilium defuit.
 Non enim à Myrensibus tantùm, verùm & à vicinis vrbibus, haud parùm argenti, in
 elemosynas dispertiendi, quotidè ferebatur. Quòd si necessitas aliqua occurrisset
 maior, quàm vt ei posset præsentem pecunia subueniri, ab diuite aliquo misericordie,
 quos multos habebat in promptu, pecuniam vel mutuo, vel dono accipiebat. Nam
 præter necessaria corporis operimenta, & suppellectilem tenui vitæ peropportuna,
 nihil ei reliquum erat, quod vel pignori, vel venum posset dari. Nam etiam, quos
 legebat libros, mutuo petebantur. Ità semper voluntariam paupertatem omnibus
 diuitijs facile antetulit. Hoc autem elegans in eo, atque præcipuum fuit, quòd cum
 perfacilis eius ad omnes, & omnium itèm ad eum accessus esset, amplitudinem ta-
 men & dignitatem magistratùs ità retinuit, vt dignus pro sua grauitate videretur,
 qui non modò Lyciam, sed multas quoque prouincias gubernaret. Habebant Myræ
 nobiles quædam matronas, vita, moribus & religione præstantes, quæ se totas ad
 misericordiam contulerant studia. Ijs Nicolaus (quoniam sexus iste ad eiusmodi ob-
 eunda munera videtur impigrior) quasi exploratoribus & ministris vtebatur, quibus
 vincis, ægrotantibus, egenis, indigentibus omnibus opem ferret. Nec ei deerant
 graues aliquot ciues, à quibus disceret, si quid in ciuitate fieret tum publicè, tum pri-
 uatim, quod sua sui que magistratùs cognoscere interesset: vt ea cogitatione posset
 aut nascentibus malis occurrere, aut iam natis remedium adhibere. Haud multo au-
 tem postea, quàm Episcopatum inuuit, prouincialem habuit synodum, in qua plera-
 que multa, tum ad Dei templorumque cultum, tum ad vitam moresque cleri, decre-
 ta præclare & sapienter instituit, partim vetera corrigendo, antiquandòve: partim
 noua condendo, quibus vniuersa prouincia Lycia vteretur. Atque quotannis pro-
 uincialia concilia, quoad vixit, Calendis Septembribus conuenere, in quibus de in-
 stitutis ac disciplina cleri, de que omni Ecclesiarum statu accuratissimè agebatur:
 nec improbis censuræ ac poenæ deerant, nec bonis faces, quibus ad meliorem
 vitam accenderentur. Initio autem magistratùs sui ferunt, cum exoluedi of-
 ficij, debiti que reddendi magnitudinem formidaret, eum lachrymis & gemitu
 Deum sapius intentissimè deprecatum, vt ab se intolerabilem hanc molem tolle-
 leret. Nam cum hinc animaduerneret, de singulis sibi subiectis, qui innumerabi-
 les propè erant, sibi reddendum esse rationem, illinc vires suas (quanquam erant
 magnæ, validæ que) nihil pro sua humilitate existimaret, in desperationem satis-
 factionis adductus, animo incredibiliter angebatur, atque sapius ob id cum vberis
 lachry-

SURI

g ben
 Nohe

EVIT

5

DE S. NICOLAO MYRENSI EPISCOPO.

891

lachrymas effudisset, vocem tandem audiuit de cælo in hæc ferè verba: Nè timeas, Nicolae, vt à me, mea negocia fideliter gerens, ingrati dèstituaris. Hac voce maximè recreatus, & spem suam omnem in Deum conijciens, opem sibi a Deo pollicebatur: sed ita pollicebatur, vt omnia tamen à seipso petenda putaret, quæcunque opera & consilio præstare potuisset. Sciebat enim Deum eos non iuuare solitum, qui seipso negligenter deseruissent. Itaque vires suas omnes tum animi, tum corporis, ad gerendum id negocij explicauit. Quas cum (vt dicebamus) imbecillas existimaret, duos sibi quasi consiliarios adiungit, Paulum videlicet Rhodium, & Theodorum Acalonitram, viros in omni Græcia celebres, & quibus explorata virtus, atque doctrina, & diuturnus præterea rerum vsus, auctoritatem pepererat. Horum fide atque consilio priuatim, publiceque plurimum utebatur, à quibus ita sciebat se diligi, vt nihil illi magis in eo cuperent, quam vt Deo placeret quammaximè. Ad eorum itaque sententiam quasi ad fidele aliquod speculum, proprios ornabat mores, & ad magistratum aptos accommodabat. In obcundis insuper Episcopatus negocijs, si quid paulò difficilius iudicandum, agendumve accidisset, hos sibi continuo adhibebat, cum quibus de re ipsa statueretur.

Interea vetus humani generis hostis, ira crescentis Christianæ religionis feroces animos Diocletiani Maximiani que solito atrocius instigat, crudelioremque, quam antea, persecutionē parat. Veniunt itaque ab Imperatore edicta in omnes, qui Christianam fidem profiterentur, quibus carceres, tormenta, vincula, postremò truculenta mors indicebatur. Hæc cum Myris publicè legerentur, aderant pariter Imperatorij carnicifera, Christianis non obtemperantibus extrema omnia minitantes. At contra Nicolaus pastor intrepidus, acerrimusque Christiani gregis propugnator, fidelibus omnibus clypeum sese præstat, & Christi fidem, quanto potest ardore, vbi que intonat, liberi profectò atque sanctissimi pastoris officio fungēs. Tum vrbs Præfecti agrè ferentes contemni ab eo regia mandata, illi, nisi desistat, decernunt supplicia. At Nicolaus (perquam enim erat martyrij cupidus) cōtemptis minis, acriter tum insurgens, tandem vinculus in lōginquas custodias abducitur, in quas & Christiani multi ex varijs ciuitatibus erant coniecti. Vbi non parùm aui omnibus incommodis captiuitatis affectus, tanta mentis constantia ac firmitate fuit, vt cum inter delicias vitam degere arbitraretis. Nec exemplo modò, verumetiam assiduis cohortationibus imbecilliores adiunabat socios: & velut agricola bonus teneras plantas religionis & pietatis riuulis irrigabat, vt eorum radices in fertili stabili que solo defigeret. Robustiora verò pectora ad martyrium inflammarè, ardorem illis & spiritum addere, quam *preciosa esset in conspectu Domini mors sanctorum eius, disserrere, & prædicare quotidie, nil que omittere, quò illi cælo firmoque animo breuem hanc miseramque vitam pro beata illa & immortalis contemnerent, non cessabat.

Interea verò benignus Dominus de cælo suum populum miseratus, qui solem post tenebras, & post tempestates tranquillitatem solet feruis suis inducere, dissipare proptinus, ac perdere crudelia sceptrâ parat, ac sui nominis inimicos de medio tollere, Diocletianos scilicet, & Maximianos, & quotquot cum eis suo populo impiè præferunt. Erigit autem cornu salutis plebi suæ, & cælesti Crucis signo Constantinum, Constantij & Helenæ filium, aduocat ad Romanum Imperium. Ille non ignarus, quinam hic esset, à quo cælitus vocaretur, omnem spem suam in eum conijciens, Maxentio confestim exacto, dignitatem nominis Christiani in propria maiestatis solium exalcauit, vertitque priorū lætitiarum Imperatorum in luctum. Tum per orbem edicta profert, quibus iubet, idola & gentium delubra euerti, solui eos, qui pro Christi nomine victi essent, instaurari Christianorum sacra, templa refici, & pristinum ornatum resumere. His Constantini edictis vbi que promulgatis, Christi confessores soluti, vnusquisque in patriam suam redit. Sicque Myrensis populus pontificem suum recipiunt, martyrem profectò voluntate ac desiderio, atque incruentū athletam & bellatorem. A quo cum cælitus collata sibi dona miris modis exercerentur, tanta creuit apud populum de illius virtute opinio, vt iam planè miraculo omnibus esset. Hic cum videret dæmonum delubra quædam, nonnullasque gentiliū aras adhuc ad eas confluere, atque id mali serpere quotidie latius, incredibili ardore successus insurgit: & vndique Dei verbum prædicans, vbi idolorum aram quampiam conspexisset, funditus euertebat, nulli parcens, neminem metuens, nihil nisi de Dei gloria,

Diuinitus confirmatur.

Quorū consilijs plurimum vsus fit.

Cap. 11. Persecutio leuissima Ecclesiæ.

S. Nicolaus ducitur in custodiam.

Animarū captiuos suos. Plal. 115. *preciosa

Cap. 12.

Constantinus restituit nobis rem.

S. Nicolaus redit ad suos.

Eius virtus omnib' miraculo est.

IULS

hominumque salutē sollicitus. Sicutaque omni dæmonum cultu eiecto, puram gregē suo tranquillitatem & requiem comparavit.

Cap. 13.

Hæc cum Christi miles, immo Imperator & dux, aduersus principes tenebrarum non minus feliciter, quam fortiter aueret, cepit continuo illum libido, quatenus ne ab ipso Dianæ templo abstineret: facinus siquidem desiderandum potius, quam sperandum. Erat enim ædes hæc admirabili pulchritudine, & magnitudine singulari, & quæ à Myrensi populo inter primaria vrbis ornamenta præcipuè coleretur. In

Emeritū
ditus Dianæ
templum.

hanc igitur cum robustissima iuuenum manu impetum faciens, non solo illam, vt cæteras, æquasse contentus, fundamēta quoquē radicibus euulsa difecit, nullo prorsus ciuium obistente. Horrenda res erat, profligatorum dæmonum audire vultus, immurmurantium, terribiliq; stridore inclamantium: Nunc se per iniuriam è sedibus proprijs eijs, atque fugari. Hic itaque triumphus armis eius & militiæ aduersus infideles finem fecit, non autem animo, corporiq; in alienum auxilium exercendo, aut mirabilibus faciendis. Quæ quoniam multa sunt, non omnia idcirco silentio patiemur obrui & obliuione: sed strictim pauca attingemus, si prius ostenderit, qualem se ipse præstitit in illo celebri, & omnium nobilissimo Christianorum conuentu, qui tum Nicææ est habitus. Constantino igitur, qui primus Christianorum cultum in vniuersam suam ditionem induxit, Romanum Imperium gubernante,

for. * Syl-
uester

* Julius, qui summus tunc erat Pontifex, non modò Constantinum, verum etiam ceteros omnes, quibus præerat Imperator, ad orthodoxæ, rectæque fidei ritum & disciplinam assidue inflammabat. Et cum Arrianus error haud paruum orbis partem occupasset, Pontifex tandem effecit, vt suo, Imperatorisque iussu vniuersale Christi-
colarum concilium Nicæam conuocaretur: vbi dogma incorruptæ fidei Christianorum comitorum firmaretur autoritate, pariterque vt Arrius, Arrianæque fultitiæ sectatores damnati, è Republica Christiana abigerentur. Ei concilio assuerunt trecenti decem & octo Episcopi, inter quos Nicolaus non minor doctrina, quam vita: neque sermone, quam opere, in refellendis Arrianis fallacijs iudicatus est. Hæc enim illam acutissima ingenia tuebantur, & viri omnium doctrinarum cultu & elegantijs expoliti, quos contra non modò disputationibus & lingua, verum multo maximè supplicationibus & assiduis ad Deum precibus Nicolaus pugnabat. Ità cum illorum tandem argutias & errores ipse cum cæteris veritatis defensoribus dissoluisset, canonemque ipse & reliqui synodi patres orthodoxæ fidei præscripsissent, hominon videlicet, hoc est, consubstantialem patri & aequalē credendum esse Christum, re-
farcita scissura Ecclesiæ, indè discedens, ad proprium gregem regressus est: cui neque doctrina, neq; exemplo, neque assidua exhortatione defuit, quò magis omnes ad virtutem, ad mores, ad animi cultum, ad pietatem, religionemque perpetuò concitaret.

Nicenum
Concilium
sub Sylue-
stro habitū
est.

Ei interest
S. Nicolaus

Contra Ar-
rianos non
lingua tan-
tum sed ora-
tionib; pu-
gnat.

Cap. 14.

Accidit autem ea tempestate, vt terram Lyciam valida vexaret fames, tantaque Myris, alibi que tritici egestas esset, vt iam ad interitum hominum res spectaret. Tum Nicolaus ad horrea Dei, hoc est, ad orationem confugit. Per id autem temporis mercator quidam in terra Sicilia magnam frumenti vim in nauim intulerat, exportandi in Hispaniam, dandique venum causa. Huic noctū dormienti Nicolai simulacrum sese per visum offert: imperat, vt Myras triticum primo statim tempore adue-
hat, ex eo grande precium relaturus, fidemque verbis, tribus datis aureis, facit. Excitatus ille cum aureos propè, & cubile clausum inuenisset, admonitum se diuino numineratus, Myras sine mora frumentum vehit, preciumque accipit, quod dormienti sibi spononderat Nicolaus. Eo pacto Myræ sauientis iam inedia vim repulere. Ità cum mercator rem omnem, vt sibi euenerat, cunctis palam fecisset, Myrenses suum præfulem maiori deinceps, quam hominem venerari par sit, honore & laude sunt profecuti.

En vt fami-
storum me-
datur.

Cap. 15.

Ea tempestate Constantino nunciatum est, ab nonnullis rerum nouarum cupidis, seditionem haud negligendam, in superiori Phrygia excitatam. Tunc Constantinus tres ad eos reprimendos motus legatos mittit: Nepotianum videlicet, Vrium, & Herpilionem. Hi celerè cum armis ad negocium sibi datum profecti, Andriaciama appulere. Id erat in terra Lycia oppidum, subiectum Myrensisibus. Ibi milites aliquandiu aduersa maris tempestate detenti, emèdorum ciborum gratia in terram egressi, tandem (vt est eiusmodi genus hominum rapax, & alieni appetens) ad prædam incolarum sese vertunt: multa rapiunt per vim, plurima temerè deaustant. Quorum improbitas cum in dies augetur, vicit tandem incolarum patientiam effrenata licentia
mili

SURI

gber
Nobe

RVIT

5

militum. Igitur agrum omnem armat iniuria: seditio & tumultus exoritur: & iam in murum eadem vtrinque ruebatur: cum Nicolaus (is enim rem perspiciens, citato pede ad locum venerat) adesse nunciatur. Tum oppidum omne, necnon & ipsi Imperatoris legati, ac milites (tanta erat in omni Lycia Nicolai autoritas atque nomen) depositis armis, venientem Episcopum obuiam progressi incredibili quadam veneratione ita excipiunt, vt nullum penitus tumultus, aut irarum vestigium appareret. Nicolaus rem sedatam animaduertens, benignè legatos congressus, in urbem honorificè perhumanèque inductos hospitatus est. Dùm illi se placatis ventis ad navigandum expediunt, adsunt Myrenses aliquot anxij flentesque: hi ad sancti viri pedes prouoluti, celeritatem & auxilium conclamant contra nequissimi hominis vim atque iniuriam. Eustachium enim Præfectum urbis auro victum, tres innocentissimos ciues capite damnasse, ciuitatem omnem in luctu esse, vnam reliquam superesse in Nicolao spem: qui si affuisset, ille nunquam tam immane facinus in animum induxisset: opus esse maturato: nò citò accurrerit, de capite & fortunis infontium actum esse. Hæc illi cum flentes lamentarentur, vir Dei, diuinæque misericordiæ imitator, rei crudelitate vehementer pœcitus, iter arripit, Constantinique legatos contra Præfecti vim, si oporteat, sibi comites & adiutores adiungit. Itaque cum in locum, cui Leo nomen est, aduolasset, obuios quosdam rogat, si quid de tribus his damnatis ciuibus exploratum haberent. Illi reliquisse eos aiunt, in Cæstoris & Pollucis campo tractos, vt mactarentur. Tum Nicolaus ad locum velox contendit, vt illorum præueniat necem. Iam miseris illos crudelis carnifex tyranni iussu ad portam loci pertraxerat, vbi capite damnatos plecti mos erat. Quò Nicolaus incredibili ardore flagrans cum irrupisset, videt magnam mortalium vim vndique circumfusam, & tres (miserum dictu) manus post terga victos, & lumina linteolo velatos, nuda colla carnificis securi præbentes. O miserum spectaculum, & indignum profecto, quod humanos oculos suæ immanitatis testes haberet. Iam carnifex securim erexerat, & furenti similis, truculentos oculos in miseris ceruices defixerat, nihil aliud quam crudelitatem atque crudorem gestu, vultu, fœdaque voce significans. At diuinus hic noster, vt primum pia lumina nefario iniecit spectaculo, non tumultuans quidem, aut temerarius, sed grauius admodum, & cum seueritate carnificem compellat: Quid agis scelestè? securim contine, simulque accedens intrepidus, & fidutiæ plenus, cum regia quadam autoritate, securim e manibus extortâ abijcit: tribus damnatis lumina & manus reddit, bonoque animo esse iubet. Hæc cum ita fierent, nemo tamen quisquam ausus est ex omni apparitorum turba, non modò Nicolao obsistere, sed ne in eum quidem vel attollere oculos: tanta erat moribus autoritas, gratia atque maiestas, tantaque de illius virtute omnium mortalium existimatio. Rei præterea indignitas illis (vt arbitror) manus & linguam ademerat. Tum tres illi, sanctissimi viri beneficio in lucem resituti, quanta poterant voce cum lachrymis beneficium extollebant, simulque vniuersus campus, in quem facti misericordia ciuitatem propè omnem conciuerat, in eius laudes resonabat. Inter hæc Præfectus urbis cum aduenisset, ei Nicolaus neque obuiam ire, neque venientem inspicere passus est. Tum ille, siue sceleris sui conscientia, siue pœnæ metu, si Constantinus factum resciscat, in pœnitentiam versus, Episcopum benignè concreditur. Ille repulsum seuera increpat voce: Affirmat, hanc se publicam iniuriam non passurum, imploraturumque, non modò vltoris Dei, verum etiam Constantinii iustitiam in eum, qui auro corruptus, magistratum sibi traditum fœdè & crudeliter administrasset. Cumque illi extrema minaretur supplicia, Præfectus vehementius sibi timens, iam non verbis modò, verum & lachrymis supplex sibi veniam postulat omnique pœnitentiæ significatione Nicolaum sibi conciliare studet, in Simonidem & Eudoxium Myrensum principes, iniuriæ culpam falsò transferens. Tum incredibile est, quàm ea res charum omnibus hunc virum reddiderit, vt in eius laudes sua multitudine, confestim ea res tota Lycia celebraretur.

Sed iam Constantini legati, confecta re, abeundum rati, Nicolai benedictionem effragant, pulcherrimumque itineris sui viaticum. Ea accepta, benignè dimissi, proficiscuntur in Phrygiam. vbi cum motus illos sapienter composuissent, Byzantium ad Imperatorem regressi, honorificè & perhumanè excipiuntur, nouis honoribus atque donis aucti: quippè quorum opera atque consilio id incendij tutè matureque extinctū esset. Iamque inter primos Constantino chari, & cæteris omnibus illustres & conspicui habebantur. Cæterum hanc eorum felicitatem non diutius

Ffff 3 pertulit

Suo aduentu sedat tumultum.

Eustachius præfectus auro victus tres viros capitali sententia damnat.

Liberat tres infontes homines capite damnatos Nicolaus.

Seuerè oburgat præfectum crudeliter.

Cap. 16.

IULS

Vide quid pariat liuor

Viri innoxij falso apud Imp. defecuntur.

Verè dona & xenia ofuscant oculos iudicij.

Damnantur ab Imperatore male perituro.

Implorat S. Nicolai patrociniū. Pſal. 101.

Pſal. 145.

Apparet S. Nicolaus Impatori, iubens abſolui inſontes viros.

pertulit laudem ſemper & gloriæ hoſtis inuidia. Iſ enim, quibus erat cum tribus illis de honore contentio, Byzantij prætoſem clam ad eunt, conſiſta in illos crimina aſferunt, quòd ſcilicet illi pecunia uidi, in authores ſeditionis non animaduertiſſent, ſeminaque eiufce mali reliquiſſent, breui maius periculum paritura. Cæterum accuſationem hanc per ſe infirmam atque ſuſpectam, grandi pecunia pratori data comuniunt. Prætor corruptus, ad Conſtantinum omnia deſert, comperta ſe habere horum peccata affirmans. Tum opinionem Imperatoris de legatorum fide & integritate uicit ſuſpicio, quæ Regum animos facile occupat, ac dominatur. Pratori itaque ab Imperatore datur poteſtas, Nepotianum, Vrfum, Herpilionem huius accuſationis ignaros, uinculis & custodia coërcendi. Tum prætor ſe ſatis accuſatoribus feciſſe arbitratus, quòd illos coërcuiſſet, pariter intelligens ſiſta illa contra inſontes crimina fuiſſe: neque ad quaſtiones, neque ad crimina quouis pacto diſcutienda accedit. Sic ergò cum aliquantulum xui effluxiſſet, ueriti accuſatores, nè, ſi uincti inopinatò diſſoluerentur, periculum patratæ fraudis in ſuam redundaret ceruicem, ad prætoſem redeunt: eum perquam multo concitant ſtudio, ut negocium reorum intermiſſum reſumat, efficiatque ut illi factorum ſuorum poenas luan: neque ſibi, neque prætori conducere, ut illi liberati, acceptam iniuriam uleiſcantur. Prætor & ipſe ſibi pro auro ab accuſatoribus ſumpto metuens, ad Imperatorem redit, uultu, geſtu, oculis ſe malæ rei nuncium uenire diſſimulat. Tum ubi ſandi copia data eſt: Legatos, ait, nondum odium ſuum ſatis expleuiſſe ex his, quæ contra Imperij maieltatem geſiſſent in Phrygia: à quibus tantum aberat priorum flagitiorum poenitentia, ut etiam uincti & cuſtoditi, noua non deſinant pericula moliri: quibus niſi occurratur, antequam ueniant, fruſtrà, cum uenerint, occuſurum. Cum itaque ſuam fraudè prætor lachrymis contexiſſet, Imperator uera atque comperta ſibi aſſerri putans, ſimulque motus, tum ira ob illorum ingratitudinem, tum metu ſui periculi, mortem reis in craſtinum decernit. Erat cuſtos carceris uir, tum humanitate præditus, tum ueteri conſuetudine cum tribus his legatis coniunctus, quorum calamitatem agrè admodum & molliter ſemper tulerat. Ad eum igitur cum triſtis craſtinæ credis nuncius adueniſſet, exclamans: Me miſerum, inquit, & hominum longè infeliciffimum, quem tam funeſti ludi ſpectatorem fortuna delegit: Quam noluiſſem vnquam hos carceres conſpexiſſe: Quam præſtabat in uſtimis terrarum finibus nunc abeſſe. His uocibus cuſtos omnem compleuerat carcerem: neque largi ſletus lamentis decrant. At tres illi, quibus uitæ factorumque innocentia dudum & mortis, & poena metum ademerat, ad ſubitum nuncium conſternati: Quæ nos, inquirunt, aduerſa fortuna in hoc miſeriaru atque calamitatis impulit? Quæ tanta in nos falſa ſuſpicio poruit, ut inſontes ſceleratorum hominum ſupplicio damnaremur? Tum amicis cognatisque, qui aderant fruſtrà imploratis, Quandoquidem, aiunt, nihil præſidij innocentibus in teris eſt. Deum ipſum, & integritatis noſtræ teſtem, & iniuria atque necis uictorem inuocamus. Inter hæc Dei miſeratione effectum eſt, ut Nepotianus in memoriam Nicolai ueniret, iamque uerſaret animo, quo pacto ille damnatis Myrenſibus ſuccurriſſet, qua uia atque miſericordia eos ab interitu uindictæ ſer. Hæc cum ſocijs in memoriam reuocâſſet: Et quid, inquit, ſpei noſtræ ſaluti ſuper eſt, niſi ut hunc iſum innocentie noſtræ patronum ex animo imploremus, qui pulchrè didicit inſontes ab omni mortis periculo liberare? Tum & duo reliqui ad orationem lachrymis & mente conuerſi, ſanctiſſimi uiri patrociniū inuocant. Exaudiuit autem eos Dominus de excelſo ſancto ſuo, & de celo in terram adſpexit: Audiuitque gemitus compeditorum mirabilis Dominus in ſancto ſuo, cuius non eſt paſſus fruſtrà patrociniū implorari. Voluit enim, ut diſcerent Reges, & omnes populi, principes, & omnes iudices terræ, Regum Regem in calis eſſe, qui non ſpernat iniurias pauperum, qui ſoluat iniuſtè compeditos, & eliſos erigat. Noctū enim per quietem Imperatori Nicolaus apparuit, ore proſecto ſicuti uenerando, ita & terribili, formidoloſoque: atque illi imminens: Surge conſeſſim, Imperator, inquit, & Nepotianum, Vrfum, & Herpilionem uinculis & custodia ſolue. Falſo enim & per inuidiam accuſati ſunt, & iniuria abs te damnati. Id niſi feceris, intolerabile tibi bellū indicò, & œdam in ſuper ſtragem, turpiſſimumque tibi, domuique tuæ interitum, uerſus Dei præco denuncio. Tum Imperator rei nouitate percuſus, miratusque; (ut ſæpè in ſomnis ſolet) cum uiri maieltatem & uerba, tum quòd in tempeſta nocte in regiam, Regisque; penetrâſſet cubile: Et, quis tu es, inquit, qui hæc mihi denuncias, & minaris? At ille, Nicolaus ſum, Myrarum Dei miſeratione antriſtes.

SURI
 qber
 Nohe
 RVIT
 5

Quo dicto, ab eo evanuit, & Alabio pratorit tunc quoque dormienti sese per visum offert, eodem oris habitu, isdemque verbis, quibus Constantinum terruerat. Tum Constantinum somni terrore excitatum, secumque tum minas horrendas, tum mirantis speciem reputantem pauor non mediocri occupat, idque visum minimè negligendum ducit. Eodem pauore, eademque animi cogitatione cum teneretur pretor, ab Imperatore adueniunt nuncij, qui visa ab eo per quietem accuratè exponant. Tum prator metu adaucto, ad Imperatorem confestim venit, quæ vidisset, quæque audisset, quantum potest, verissimè explicat. Ità cum singula vtriusque somni convenirent, & velut ab eodem imperante, quasi signo dato, in vtraque cubicula irruptum esset, tandem visum est, reos ipsos è vinculis accersiri. Qui cum coram constitissent, rogantur, num disciplinam magicam didicissent? Cum negarent illi, & studia eorum omnibus manifesta esse contenderent: Rex, Num, inquit, de interpretandis, aut inducendis somnijs exploratum habetis aliquid? Cum illi negarent, Constantinus se per vim (quandoquidem voluntariè non licet) veritatem ab illis extorturum minatur. Illi Regis iustitia implorata, neque magicam, neque vllam somniorum disciplinam vquam attingisse affirmant: se à parètibz ab incunte ætate ità educatos, institutosque, vt nihil didicerint, nisi Imperatorem venerari, illum colere, illum rebus anteferre omnibus, quas mortalium animus solet concupiscere. Hoc institutū ità constanter & perpetuò tenuisse, vt nihil nisi pro augenda Imperij maiestate dixerint, fecerint ve: si fecus compertum habuerit, nulla se prorsus misericordia dignos putet. At si non nihil quandoque tuendi, extollendique Romani Imperij causa fecerint, si vram se penumerò minimi pro illius dignitate æstimarunt: si data sibi ab eo negocia, castè integreg, gesserūt, iam non premia, quibus amplissimis eiuscemodi facinora donari solent, sed fama tantum, nomenq; vt sibi restituatur suū, supplices postulare. His verbis cum vultus, gestus, lacrymæ oculis oborte, fidè facerent, cœpit Constantinus de illorum innocentia cogitare, & suæ poenitere sententiæ, quippè qui Dei iustitiam formidaret, verereturque, nè si ipse innocentes damnaret, nocens ipse diuino iudicio damnaretur. Iam itaq; benignus illos inspicit, benignus alloquitur, vt vultus verbaq; poenitentia animi sui facile indicaret. Tum illi paulò fidètius Constantinū intuiti, Nicolai simulacrū contintò vident assidentis Imperatori, & nutu sibi veniam & misericordiam pollicentis. Tum Nepotianus, & duo reliqui deinceps vehementiore animi exultatione permoti, sublati in celū oculis, conclamāt: Deus misericors, Deus Nicolai, qui tres innoxios olim Myris ab interitu liberasti, libera innocētes sperantes in te, nè angelus hic tuus frustra videatur nostrum patrocinij suscepisse. Miratus hunc sermone Constantinus, quid sibi hæc verba velint, rogat, quive hic Nicolaus sit, quos vult ab interitu liberarit. Tum Nepotianus ordine exponit omnia, & quid ipsi Myris vidissent, & quo pacto in vinculis illius auxiliū implorassent, quem penè assidentem contempserint. Constantinus (vt pat erat) miraculo rei cōmotus, neque immemor domesticæ clementiæ ac lenitatis, quam à maioribus acceptam, magno ipse semper studio auerat, vtroq; somnio cum istorū narratione collato, solui cōfestim tres vincos iubet, & pristinè dignitati restitui. Atq; ad illos conuersus: Abite ad eū, inquit, qui me de fortunis & capite vestro sollicitus territat dormientem, & gratiam illi reddite, eique meo nomine nunciate, quid suū gratia fecerim. Hæc cum dixisset, Euangelium aureis literis proferri iubet, aureumque thuribulum gemmis & arte insignè, & duopratereā puro ex auro candelabra, ea omnia imperat, vt Nicolao offerant, quibus inter sacrificandum vtatur, suæ pietatis perpetuum monumentum. His atque alijs admirabilibus viri factis eoufque nomen eius diffusum est, vt iam vel remotas orbis terrarum plagas attingeret, essetque calamitosis & periclitantibus certissima spes atque profugium, quibus ille vocatus deesset nunquam. Qua verò misericordia atque pietate nauigantes olim è faucibus mortis extraxerit, operaprecium arbitror enarrare.

Ferunt enim, nautas quosdam horrenda discictos tempestate, furentique pelago prope absoptos, Nicolai, quem nunquam viderant, auxilium inuocasse. Audierant enim, quam multos sæpè è summis periculis liberasset. Itaq; iam non manibus fidere, non clauo, non viribus vllis, aut arte nauigandi: sed toti in sanctissimi viri inuocationem profecti, contra procellarum rabiem hoc quasi tutissimo scuto sese tueri, illum inuocare, illi manus tendere, illi tota mentis cogitatione inniti. Tum hic noster impiger humanarum calamitatum adiutor, inclinante iam nauis, & pelagus imbibente,

Mandar accersiri vincos Imperator.

Res admiratione digna.

Absopti viti innocentes.

Constantinus Imperator mittit S. Nicolao præclara munera.

Cap. 17.

ULLS

Adhuc vi-
uens S. Ni-
cola', appa-
ret ipsum
inuocantib'.
Ioan. 14.

oculis omnium manifestus, Eccè, inquit, adsum, quem inuocatis, opem, si sperabitis, allaturus. In Deo confidite, cuius ego minister adueni: simulque clauo, cernentibus cunctis, arrepto, nauim erigit, gubernatque: indè mare minaciter increpans, fluctus confestim, fruentibusque procellas placat, vt nauatæ dicerent: Quis est hic, quia mare & venti obediunt ei? Et ipse Christi promissis fidem faceret, dicentis: Amen dico vobis, qui credit in me, signa, quæ ego facio, & ipse faciet, & maiora horum faciet. Ità cum procellarum omnis illa superbia resedisset, eisque placidam reddidisset navigationem, ex oculis eorum euanuit. At nauatæ, vt primùm illos optata tellus exceperit, Myras, quæ stadia viginti à mari aberant, rectà contendunt, saluatoris sui visendi cupiditate incensi. Vbi cum sciscitantes didicissent, beatum hunc in templo cum reliquo clero diuina officia exoluentem, templum ipsi anxij petunt. Erat sanctissimus hic noster sacerdotum choro immixtus, nihilque habebat insigne, quod à cæteris fecerneret. In quem simulatque nauatæ oculos coniecerunt, quasi bacchantes per confertam turbam ad illū irrupunt: prostratique, Hic est, inquit, hic est, cui vitam planè debemus: hic est, cuius ope ab interitu erepti sumus: hic est, qui inuocatus, vt parens misericors laborantibus præstò fuit. His vocibus cum in se circumfusus Myrenses conuertissent, rem omnem, vt ab initio gesta fuerat, edixerunt. At Nicolaus ora ingenuo quodam rubore suffusus: Date, inquit, gloriam Deo, filij. Ego peccator sum, & seruus profectò inutilis: ipse est, qui facit mirabilia magna solus. Indè illos seorsum euocatos cum placida quadam seueritate admonet, vt post acceptam corporis salutem, animi quoque salutem non negligant. Habebat enim ex spiritu sancto, quem in illum Deus vberim effuderat, vt alieni cognosceret cordis arcana. Ex quo nauatæ istos sciebat peccatis quibusdam, & diabolo esse obnoxios: Cognoscite igitur, inquit, cognoscite filij, errata vestra, & corda, motusque vestros in tutiorè portum traducite, Deumque horrendum iudicem formidate. Estis enim (vt inquit Paulus) Dei templum: qui verò Dei templū corrupit, & destruat illud Dominus, æquum venio. Er cum post hæc secretiora quædam illorū peccata proferret, eos iusta admiratione & pœnitentia repletos dimisit. O medicum experendum, & omnium mortalium linguis per secula celebrandum: qui cum corpora omni periculo liberaret, animos quoque sanctificare non neglexisset: vt totum hominem sanū redderet, eius nullam omninò partem incuratam prætermisisset. Quamobrè verè putandum est, Deum ipsum hoc tantum terrarū cælique ornamentum, suis plasmasse digitis, & inter primas suas delicias habuisse, dedisseque animo illi profectò cælesti habitaculum, pari omnium elegantiarum ornatu præditum. Sic enim inter veterum memoriarum literis Græcis mandatū inuenimus, beatissimum hunc cælesti quadam oris & vultus venustate fuisse, moribusque senili ac veneranda grauitate iucundis, & veluti sanctificationem quandam & gratiam ex se spirantibus: in cuius intuitu ea esset vniuersæ honestatis species & exemplum, vt sibi congressos ad spectu solo à vitijs ad virtutè faciliè reuocaret. Si quem autè nactus esset vlla animi molestia laborantem, nunquam non abundè consolatum atque lenitū abs se misisset. Tradunt præterea, ex eius vultu velut coruscantia fulgura micare solita: faciemque super humanū eluxisse splendorem. Sermonis erat admirabili quodam lenocinio & suavitate suffusus, grauis, modestus, & in sententiam faciliè etiam reluctantes trahens. Compertum enim habemus, multos illum de veritatis curriculo declinantes, & in hæreticam foueam delapsos, ad catholicam fidei semitam reuocasse, vt in opere atque sermone iuste sit habitus efficax.

Psal. 137.

Corda hominum nouit
singulati
Dei dono.

1. Cor. 3.

Singularis
gratia vultus
eius.

Multos ab
hæresi re-
ducit.

Cap. 12.

Abiè è cor-
pore in cae-
lum.

Hic itaque tantis præditus ornamentis, sic inter mortales versatus est, vt cælo semper & immortalitate omnium consensu dignissimus videretur. Qui cum diutius, quasi liliū intra Myrenses hortos iucundissimè redoleuisset, & veluti vnguentum fragrans, diuinarum virtutum odorem atque suauitatem ex se spirasset, tandem dierum sanctorum plenus, in vitidè senectutem inducitur. Iamque cum communi hominum lege litandum esset naturæ, in breuem, eamque leuem, ægritudinem incidit. Ità cum intelligeret, hinc sibi migrandum esse, beatus iste superioris Hierusalem veteri desiderio flagrans, in hymnos & gratiarum actiones totus diffunditur, omnique lætitiæ significatione vale dicto, in cælum, quod sibi apertum cernebat, euolat, longænam illic & sempiternam acturus vitam, angelorum splendoribus confors, diuinamque pulchritudinis perpetuus contemplator. At venerabile corpus, singulare orbis terrarum ornamentū, Episcoporum, vniuersique cleri & populi laudibus & lacrymis decoratum,

SURI

gubernator
nobis

RVII

5

